

jogilag fennálló igény megtagadására juttat — és gondolatilag ez nem is jelentené a most elfoglalt álláspont kiterjesztését, hanem csak egy további területen való alkalmazását. Figyelembe kell venni azt is, hogy a döntés arra fogja ösztönözni a gazdákat, hogy máskor ne vegyék igénybe az állami gondoskodást és kedvezményt, és bizalmatlanságot ébreszt az állami akciók iránt, ami sem etikai, sem gazdasági okokból nem lehet kívánatos. Nincs elfogadható alapja annak, hogy az állam ne feleljen azért, amiért magános az ő helyén felelősséggel tartoznék. Az állami segítségnyújtás ne forduljon át megtérítetlen károsításba. Az érdekelt kisgazdákat nem szabad károsítani, hogy Vergilius sóhaját tanulják meg: *timeo Danaos et dona ferentes*.

Rideg jogászai szempontból nem látjuk tisztázottnak a Kúria döntésében azt a kérdést, hogy a vetőmagkölcson megmaradt-e magánjogi szerződésnek, vagy magánjogi tartalmú szerződés formájában közigazgatási jogviszony rejlik. Tartalmaz ugyan a Kúria döntése oly kijelentést, hogy a „peresfelek nem magánjogi szerződést kötöttek egymással” — de mégis abból a negatívumból, hogy a Kúria nem észlelt pergátló körülményt, arra kell következtetnünk, hogy a jogviszonyt magát a Kúria meghagyja a magánjog területére esőnek — de akkor meg különösen nem látjuk az indokoltságát annak, hogy a magánjog világában hatályosan élő szavatossági kötelezettségről szóló jogtétel miért nem hatályosul az állammal szemben.

A súlypont nem a döntés jogdogmatikai helyességén, vagy helytelenségén nyugszik, hanem — minden fellengőség nélkül használva a kifejezést, a jogeszme sérelmén, az államkincstár jogszabályra nem épített privilegizálásán. A kincstár anyagi érdekeivel kapcsolatos előnyök vagy hátrányok kérdése az etikai vonatkozásokkal egyáltalán össze nem mérhetők. B. S.

A transzfermoratórium hatálya alá eső, aranyban kikötött tartozások fizetése.

A budapesti kir. törvényszék 6. P. 30.413/1938. szám alatt hozott végítéletében nagy jelentőségű döntést hozott a felvetett kérdésben.

A tényállás szerint alperes 1933. június 7-én felperesek ingatlanára 7200 angol aranyfont hosszúlejáratú kölcsönt folyósított, mely 35 év alatt volt visszafizetendő fél éves részletekben.

Felperesek az 1934. január 1-én, július 1-én és 1935. január 1-én esedékes fél évi részleteket a 450/1933. P. M. sz. rendelet korlátai között aranyértékben fizették le ugyan, de jogaik fenn tartásával és jelen keresetükben ezen és a hivatalos áruárfolyam közötti különbözetet perlik vissza.

Alperes a kereset elutasítását kérte, mert az 1210/1933. M. E. sz. rendelet szerint az aranyban meghatározott tartozásoknál a 6900/1931. M. E., illetve a 450/1933. P. M. sz. rendelet szerint leteendő összegek átszámítására a 410/1932. M. E. sz. rendelet az a rendelkezése irányadó, hogy a letétbe helyezésnek arany alapon kell történnie.

Alábbiakban közöljük a kir. törvényszék részletes indoklását.

Felek között a perbeli vita arra szorítkozik, hogy az 1210/1933. M. E. sz. rendelet 3. §-ának az az intézkedése, mely szerint a külfölddel szemben fennálló egyes tartozásoknak pengőértékben való befizetéséről szóló 6900/1931. M. E. sz. rendelet hatálya alá eső tartozásoknál, amennyiben azok teljesítése aranyban van kikötve, a leteendő pengőösszeg kiszámítására a 410/1932. M. E. számú rendelet 1. §-ának rendelkezései irányadók, — 1934. január 1-én és az ezt követő időben érvényben volt-e.

Ellenkező esetben ugyanis a 6900/1931. M. E. sz. rendelet 3. §-a értelmében az esedékes annuitások, illetve most már a 450/1933. P. M. sz. rendelet szerint leteendő összegek pengőben a Nemzeti Bank által közzétett áruárfolyamon számítandók át.

A felek között folyamatban volt 32.164/1934. sz. perben a m. kir. Kúria is kimondotta, hogy az 1210/1933. M. E. sz. rendelet életbelépte, vagyis 1933. február 1-e előtt az aranyban meghatározott és a 6900/1931. M. E. számú rendelet hatálya alá eső tartozások esedékes részletei áruárfolyamon pengőben fizetendők, nem pedig aranyban, mert a 410/1932. M. E. sz. rendelet 5. §-a ezekre a tartozásokra ekkor még nem volt alkalmazható.

Az 1210/1933. M. E. rendelet 1. §-ában foglalt jogszabály a 2. és 3. §§-ban foglalt módosításokkal és kiegészítésekkel a 410/1932. M. E. sz. rendelet hatályát 1933. december 22-ig bezárólag meghosszabbította. E módosítások közül a 2. §-ban foglalt szabály a jelen perben eldöntendő kérdés szempontjából közömbös. A 3. §. tartalmazza a fentebb ismertetett rendelkezést, a 410/1932. M. E. rendelet 1. §-ának alkalmazására vonatkozólag, mely § az aranyérték átszámítására azt a szabályt alkalmazza, hogy 1 aranypengőt 0.26315789 gramm finom arannyal kell egyenlőnek venni.

Az 1210/1933. M. E. sz. rendeletben nincs oly rendelkezés, hogy ezen rendelet intézkedései csak egy évig lennének érvényesek. Ezek a rendelkezések a 410/1932. M. E. sz. rendeletet egészítik ki, ennél fogva mindaddig érvényben maradnak, amíg a 410/1932. M. E. sz. rendelet érvényben van. A 410/1932. M. E. számú rendelet hatályát azonban meghosszabbította a 16.310/1933. M. E. sz. rendelet és legutóbb a 7620/1937. M. E. sz. rendelet egészen 1938. december 22-ig, ennél fogva annak rendel-

kezései az 1210/1933. M. E. sz. rendeletben foglalt módosításokkal és kiegészítésekkel vannak érvényben jelenleg is.

Igaz, hogy a 410/1933. M. E. sz. rendeletnek 1933. december 23-án meghosszabbító 16.301/1933. M. E. sz. rendelet és az ezt követő meghosszabbító rendeletek megismétlik az 1210/1933. M. E. sz. rendelet 2. §-ának intézkedéseit, a 3. §. intézkedéseit pedig nem, ebből azonban nem lehet arra következtetni, hogy az 1210/1933. M. E. sz. rendelet 3. §-ának rendelkezése hatályát veszítette, mert ehhez kifejezett rendelkezés lenne szükséges, ily rendelkezés pedig nincs benne az 16.301/1933. M. E. sz. rendeletben sem, de az 1210/1933. M. E. sz. rendelet intézkedéseiből sem lehet arra következtetni, hogy ezek az intézkedések csak 1933. december 22-ig, tehát nem is egészen egy évig és csak egy esedékes annuitásra kiterjedően volnának érvényben.

Ennek folytán *felpereseknek az 1934. január 1-én és ezt követőleg esedékes fizetési részleteket arany értékben kellett kiegyenlíteniök tekintet nélkül az angol font időközben bekövetkezett értékcsökkenésére*, miért is a különbözet visszafizetésére irányuló keresetük alaptalan, s ezért azt el kellett utasítani.

Adalékok a csődtömeggondnoki díj és készkiadások kérdéséhez.

1. A csődtörvényünk 103. §-nak első bekezdése szerint a tömeggondnok a tömeg érdekében tett kiadásainak megtérítését és fáradozásának díjazását igényelheti. Ugyanazén § utolsó bekezdése értelmében a tömeggondnoki kiadások a tömeggondnoki számadásba teendők s így e kiadások ellenőrzése és megállapítása a Cst. 161—163. §-aiban írt eljárás, esetleg a Ppé. 23. §-nak utolsó bekezdése szerinti per keretében történik. — A tömeggondnoki díj, mint a tömeggondnok fáradozásának ellenértéke pedig az idézett törvényszakasz 2—5-ik bekezdése szerinti eljárásban állapítandó meg.

A csődtörvény tehát külön eljárást állapít meg a tömeggondnoki díj és külön eljárást a tömeggondnoki készkiadások megállapítása, ill. jóváhagyása és ellenőrzése tekintetében. A tömeggondnoki díj megállapítását illetően olyképp rendelkezik, hogy az ugyan szabad egyezkedés tárgyát képezi a tömeggondnok és a csődválasztmány között, azonban a bíróság az egyességben megállapított díjat belátása szerint mérsékelheti. Eszerint a csődbíróság díjmegállapító hatásköre csak annyiban van korlátozva, hogy nem állapíthat meg az egyességben foglalt összegnél nagyobb összeget. E tételnek elméleti és gyakorlati jelentőségét — figyelemmel egyrészt arra, hogy az esetben, ha az érdekeltek közt az egyesség létre nem jön, a csődbíróság díjmegállapító joga